

Мовні аспекти вивчення речення (порядок слів у реченні). Редагування словосполучень і речень, у яких допущено граматичні помилки

Опис. Запропонована вправа знайомить учнів з онлайн-редакторами тексту й онлайн-словниками для перевірки правопису. Урок також містить інформацію про вади онлайн-редакторів і типи помилок, які в них можуть траплятися.

Вправа
«Онлайн-сервіси для перевірки грамотності тексту»

Учень має знати

- » узагальнення і систематизація мовних аспектів вивчення речення (порядок слів у реченні, граматична основа, види речень);

Учень має розуміти

- » необхідність продовження мовної освіти та самоосвіти, безперервного вдосконалення мовних знань і вмінь.

Учень має вміти

- » аналізувати, систематизувати, узагальнювати вивчене про словосполучення й речення.

Вправа «Онлайн-сервіси для перевірки грамотності тексту»

Мета

- » ознайомити учнів із онлайн-словниками й онлайн-редакторами.

Уміння і навички з інфомедійної грамотності

- » утілення ідей завдяки онлайн-інструментам;
- » використання медіа для соціального блага.

Що необхідно підготувати до уроку

- » ноутбук із підключенням до інтернету, проектор;
- » смартфони з підключенням до інтернету.

ЗАПИТАЙТЕ. Чи перевіряєте ви текст на орфографічні та пунктуаційні помилки, коли пишете у шкільному зошиті / електронному листі / у соцмережах / месенджері? Поясніть, будь ласка, чому ні (або так). *(Відповіді можуть бути різними. Наприклад: у шкільному зошиті перевіряю, бо це вимагається правилами ведення зошита, а в соцмережах/месенджерах — ні, бо там мій правопис ніхто не оцінює.)* Яким чином ви перевіряєте текст на помилки? *(Відповіді можуть бути різними. Наприклад: згадую правила по пам'яті, дивлюся правильний варіант написання в підручнику або словнику, питаю у знайомих, звертаю увагу на підкреслення неправильного написання тексту у Ворді або виправлення автокоректом онлайн.)*

ПОЯСНІТЬ. Стежити за грамотністю своїх текстів потрібно завжди. Навіть якщо ви пишете допис у соцмережах, який не буде оцінювати вчитель, ви маєте пам'ятати, що його читатимуть ваші друзі, учителі (хоч і не ставитимуть оцінок), майбутні працедавці та інші. У сучасному світі працедавці все частіше при ухваленні рішення дивляться не лише на резюме, а й на сторінки претендента в соцмережах.

РОЗКАЖІТЬ. Нині все легше пильнувати свою грамотність. Особливо при написанні текстів онлайн. Тому що електронні скриньки й соцмережі мають вбудовані онлайн-редактори, що допомагають побачити можливі помилки. Існують також окремі сайти з онлайн-редакторами і сайти із вбудованими словниками або перекладачами тексту.

Переваги онлайн-редакторів:

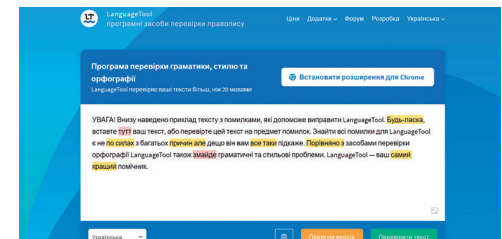
1. Швидкість роботи.
2. Безкоштовність базових версій.
3. Простота і зрозумілість.
4. Наявність різних варіантів, що дозволяє вибрати найзручніший.

Води онлайн-редакторів:

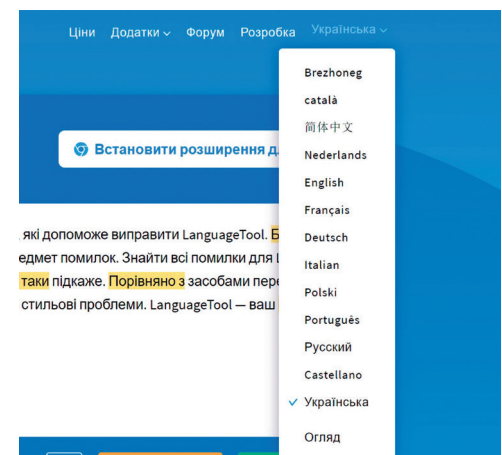
1. Працюють лише за наявності підключення до інтернету.
2. Не несуть відповідальності за можливі помилки.
3. Можуть містити неточності, якщо база внесених даних недостатня.
4. Зазвичай нечасто оновлюються, тому можуть вважати «помилковими» слова, які ввійшли в ужиток нещодавно, й варіанти написання слів за новою версією українського правопису.

ЗАПРОПОНУЙТЕ подивитися на принцип роботи онлайн-словників і онлайн-редакторів, що працюють з українським текстом, а також спробувати самостійно перевірити вибіркові уривки тексту (наприклад, тексти власних дописів із соцмереж).

Популярним онлайн-редактором є німецький сервіс <https://www.languagetool.org/uk/>, який має також українську версію й дозволяє працювати з українськими текстами.

УВАГА! Внизу наведено приклад тексту з помилками, які допоможе виправити LanguageTool. Будь ласка, вставте **ТУТ** ваш текст, або перевірте цей текст на предмет помилок. Знайти всі помилки для LanguageTool є не **по силках** з багатьох **причин** але якщо він вам **все таки** підкаже. **Порівняно** з засобами перевірки орфографії LanguageTool також **знайде** граматичні та стилістичні проблеми. LanguageTool — ваш **самий** **кращий** помічник.

Використовувати його просто. Ви можете скопіювати свій текст у поле для перевірки й натиснути «Перевірити текст». Програма виділить жовтим кольором слова, які містять орфографічну, стилістичну або пунктуаційну помилку. Рожевим кольором буде виділено слова, які можуть містити помилку (як правило, це слова з одрукками або слова, які не внесені до бази цього редактора).

Якщо ви натиснете на виділене слово лівою кнопкою миші, редактор запропонує обрати його версію написання цього слова із прикладами такого використання або дозволити пропускати такий тип помилок.

Таким чином, важливо пам'ятати, що, навіть використовуючи онлайн-редактор, ви маєте знати правильні варіанти написання слів і словосполучень. Лише в цьому випадку ви зможете визначитися, чи залишити свій варіант написання слова, чи обрати той, який запропоновано редактором.

Цей сайт також можна використовувати для перевірки текстів російською, англійською, французькою, німецькою та іншими мовами.

А для того, щоб кожного разу для перевірки тексту, написаного в інтернеті, не доводилося відкривати цей сайт, онлайн-редактор Language Tool можна встановити як додаток у веб-браузер Google Chrome.

На базі онлайн-редактора Language Tool працює ще один відомий онлайн-редактор «Мова — ДНК нації» — <https://ukr-mova.in.ua/perevirka-tekstu>. Його принцип роботи схожий: потрібно вставити текст у поле для перевірки й натиснути «Перевірити». Але цей редактор не можна встановити як додаток до браузера.

Якщо ви регулярно користуєтесь гугл-документами, варто встановити туди додаток Online Corrector для перевірки текстів українською мовою. Його можна завантажити тут — <https://onlinecorrector.com.ua/>.

Для перевірки текстів англійською мовою зручно використовувати онлайн-редактор Grammarly, створений українцями, — <https://www.grammarly.com/>. Його можна безкоштовно встановити як додаток до веб-браузера Google Chrome.

За потреби перекласти текст із російської мови можна використовувати професійний сервіс перекладу <https://r2u.org.ua/>. Тут ви можете шукати слова в різноманітних словниках.

Якщо ж ви потребуєте звичайного словника української мови, а його немає під рукою, скористайтеся його електронною версією. Наприклад, «Академічний тлумачний словник української мови» можна знайти тут: <http://sum.in.ua/>, а офіційний сайт української мови — тут: <https://ukrainskamova.com/>.

ЗАВДАННЯ. Скориставшись здобутою щойно інформацією про словники та коректори, відредагуйте подані речення. Після виконання перевірити та запитати:

- Чим частіше користувалися? Словниками? Коректорами?
- Чи достатньо для правки користуватися коректорами? Чому?

ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ. Тут доречно поговорити про штучний інтелект: очевидно, що правильне написання певних слів — це усталена річ, і достатньо зробити базу цих слів на сервісі. Тимчасом як правила синтаксису — річ складніша, і, як переконались учні під час попередніх уроків, є великий набір правил, коли ми ставимо, наприклад, тире або двокрапку, і штучний інтелект не спроможний їх визначити.

Приклади речень з помилками для учнів:

- Новорічний стіл ломився від салатів напихків солодоців та їжі і смаколиків.
- Туристи відпочиваючі на березі річки Південний буг, не помітили як погустішали сутінки.
- Мій брат Генадій старший мене на сім років відвідує секцію по баскетболу.
- Повільно розганяючи хмари, ставало світліше.
- Ішов сильний дощ і студент з парасолькою.
- Французькі мандрівники вирушили у далекий путь коли опанували новою системою обладнання.

Скриншот веб-сайту Grammarly. Угорі видно меню: Ціни, Додатки, Форум, Розробка, Українська. В центрі — велика кнопка «Встановити розширення для Chrome». Нижче — текст з помилками: «...помилками, які допоможе виправити LanguageTool. Будь-ласка, і текст на предмет помилок. Знайти всі помилки для LanguageTool і він вам все таки підкаже. Порівняно з засобами перевірки амайтичні та стильові проблеми. LanguageTool — ваш самий...». З'являється повідомлення: «Вставте ваш текст у поле нижче. Натисніть кнопку «Перевірити», щоб знайти можливі помилки. На жаль, цей інструмент працює не завжди досконалим, але більшість орфографічних, граматичних і лексичних помилок він досконало виявляє». Під ним — поле для вставки тексту та кнопка «Перевірити».

Нижче — банер «onlinenecorrector» з заголовком «ВИПРАВЛЯЙТЕ ПОМИЛКИ» та підзаголовком «у текстах українською мовою, встановивши доповнення до Google Документів». Текст банера: «Знаходьте автоматично орфографічні, пунктуаційні, граматичні та стилістичні огри, помилки у словосполучінні та використанні символів. Все це — безплатно в онлайн!».

Далі — банер «Great Writing, Simplified» з текстом: «Compose bold, clear, mistake-free writing with Grammarly's AI-powered writing assistant. Once you sign the contract, we'll get started. It goes without saying: questions please, contract. Allie or myself.»

Внизу — скриншот «Російсько-українського словника» з пошуком слів та списком результатів.

ЗАПИТАЙТЕ. Чи будете ви в майбутньому користуватися цими сервісами? Обґрунтуйте свою відповідь. (Варіанти відповідей тут можуть бути різними. Головна мета — змусити учнів замислитися над роллю інтернету як медіа в нашому житті й навчити учнів обґрунтовувати свою думку.)

ПІДСУМУЙТЕ. Сьогодні ми можемо знайти в інтернеті різні програми, які допоможуть покращити наші тексти. Варто працювати в першу чергу з

тими, які допомагають нам удосконалювати нашу грамотність (словники), але не забувати і про підказки з боку онлайн-редакторів. Особливо якщо ви пишете відповідальний текст: лист до поважної організації, доповідь для конференції тощо. Однак поки що штучний інтелект не може замінити людські знання та вміння, адже не допоможе правильно розставити розділові знаки і не знає правил синтаксису, тому не можна на нього покладатись.

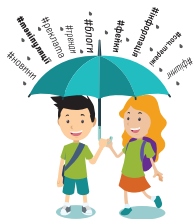
Для приміток:

ДЖЕРЕЛА

1. Grammarly [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.grammarly.com/>.
2. Language Tool [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.languagetool.org/uk/>.
3. Online Corrector [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://onlinecorrector.com.ua>.
4. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <http://sum.in.ua/>.
5. Мова — ДНК нації [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://ukr-mova.in.ua/perevirka-tekstu>.
6. Офіційний сайт української мови [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://ukrainkamova.com/>.
7. Російсько-українські словники R2U [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <https://r2u.org.ua/>.

АВТОРКА: Тетяна Матичак

ВИВЧАЙ ТА РОЗРІЗНЯЙ:
інфо-медійна грамотність

Матеріали розроблені в рамках проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», який виконується IREX за підтримки посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси. Використання матеріалів дозволене лише з некомерційною метою і за умови посилання на проєкт та IREX.